

Röviden

Bizonyára elolvasták már angolai könyvtárolátogatónk, R. F. Taylor magyarországi utibenyomásairól szóló cikkiinket az 53-55. oldalon. Hogy a spektrumot gazdagítsuk, itt, hirrovatunk elején, még néhány magyar vonatkozásu eseményről, hirről számolunk be Olvasóinknak.

A *Library Journal* 1965. 19. száma amerikai könyvtáros magyarországi látogatásáról számol be (4652. p.). A rövid cikkben Delbert Gratz ismerteti a magyarországi könyvkereskedelmet és a könyvbeszerzés módját. Megállapítja, hogy a könyvkereskedések és antikváriumok állványain tartalmában változatos és igényes kivitelű könyvkészlet található. Említést tesz a Corvina idegen nyelvű kiadványairól és az akadémiai Actákról. Véleménye szerint ezek felveszik a versenyt a külföldi nagy kiadók publikációival. Felhivja kollégái figyelmét arra, hogy a magyar tudományos folyóiratok általában idegen nyelvű kivonatokat is közölnek.

Persze "tájjellegű" egzotikum sem hiányozhatik a szakszerű ismertetésből, ezt a magyar könyvhamivészet képviseli, amely szintén hozzáférhető angol nyelven és többféle szakácskönyv formájában.

A cikkiró ezután a Kultura működését ismerteti röviden, számos gyakorlati tudnivalót sorolva fel. Végül megállapítja, hogy a könyvtárak Magyarországon alacsonyabbak az Amerikában és az európai országok nagyrészeiben szokásos áraknál.

Német kolléga látogatásáról olvashatunk a berlini Bibliothekar 1965. 5. számában. Kurt Schadwill új magyar könyvtárepiletekben és szabadpolcos könyvtárakban tett látogatásáról számol be képanyaggal illusztrált cikkében.

Miss M. J. Lewis, angol könyvtárosnő, az IFLA Kórházi Könyvtári Albizottságának utonnan megválasztott titkára, hosszabb európai utra indul, hogy

bá a nemzetközi szervezetek kiadványainak és dokumentumainak kivonatgyűjteményét; kötelezik a tagszervezeteket kiadványaik és dokumentumaik jegyzékének publikálására, valamint továbbképző tanfolyamok szervezésére. (Zbl. Bibl. 79. Jg. 1965. 12. no. 756. p.)

A szakkönyvtárügy kérdéseivel foglalkozó nemzetközi folyóiratot indít az IFLA Szakkönyvtári Szekciója 1966. elején. Az "INSPEL" címmel megjelenő bulletin szerkesztője I. Morsztynkiewicz asszony, a varsói Központi Statisztikai Intézet (Wawelska 1-3.) könyvtárosa. A kiadó pedig Dr. Karl A. Baer, a Szakkönyvtári Szekció elnöke (címe: c/o National Housing, Center Library 1625. L. Street N. W. Washington D. C. 20005.)

Az Unesco 1964. novemberi közgyűlésén elfogadta a könyv- és folyóiratkiadás statisztikájának egységesítésére vonatkozó ajánlásokat. E szerint könyvnek tekintendő a legalább 49 lapos nyomtatvány. 1963-ban az egész világon 400 000 művet adtak ki. A szocialista országok (Kína kivételével) 1962-ben 125 000 művet publikáltak; ez a világ könyvtermésének 36 %-a. 80 000 (nemcsak a fenti értelemben vett) művel a Szovjetunió áll valamennyi ország előtt. 20 000-nél több művet adtak ki: Kína, Németország, Japán és az Egyesült Államok. Igen nagy volt aránylag a könyvkiadás növekedése a fiatal ázsiai és afrikai országokban. A felhasznált papírmennyiség pl. az 1950. évi 6000 tonnáról 1960-ban 90 000 tonnára növekedett. (Zbl. Bibl. 79. Jg. 1965. 12. no. 758. p.)

Tekintettel a szovjet könyvtári-bibliográfiai osztályozó rendszernek mind a könyvtárügy, dokumentáció és tájékoztatás, mind az osztályozási és terminológiai kérdésekkel foglalkozó tudományos intézmények szempontjából való nagy jelentőségére, a Methodisches Zentrum für Wissenschaftliche Bibliotheken (NDK) a Staatssekretariat für das Hoch- und Fachschulwesen-nel egyetértésben elhatározta, hogy német nyelvre fordíttatja és xerografikus úton kiadja a teljes táblázatot. Együttal szakvéleményt kér az illetékes szakintézményektől a megfelelő kötetekről. A viszonylag magas költségeket a kiadvány eladásából kívánják nagyobb részben fedezni. A Methodisches Zentrum 1966 tavaszán körlevélben fogja felderíteni a bel- és külföldi vásárlók potenciális számát, hogy a kiadvány példányszámát e szerint szabja meg.

A szovjet könyvtárosok jelenleg új jelzet-rendszeren dolgoznak, amely kizárólag a cirill betűk használatát. A német kiadás remélhetőleg már az új jelzetekkel fog megjelenni.

Hírforrásunk a továbbiakban felsorolja az osztályozó rendszer eddig megjelent köteteit s mellettük feltünteti azokat a könyvtárakat és más intézményeket, amelyek elkészítik a fordítást és szakvéleményt adnak az illető kötetéről. A 21 kötetből mindössze háromnak kell még gazdát találni.

A Methodisches Zentrum azt reméli, hogy a német kiadás első kötetei már 1966 második felében megjelenhetnek. (Mitteilungen aus dem Wissenschaftlichen Bibliothekswesen der DDR, 3. Jg. 1965. 12. No. 166-168. p.)

Az NDK-ban a minisztertanács határozatot hozott a társadalomtudományi tájékoztatás rendszerének kiépítésére vonatkozóan. A határozat leszögezi, hogy a tájékoztatási rendszert a könyvtárakkal szerves kapcsolatban kell létrehozni. A tájékoztatási rendszer irányítására a Tudományos Akadémia mellett működő központi szervet kell létrehozni. (Zbl. Bibl. 1965. 9. no. 572. p.)

1965 szeptember 3-án, 54 éves korában elhunyt Mortimer Taube, az ismert amerikai könyvtári szakember. Ő alapította a Bethesdaban (Maryland) lévő Documentation vállalatot, fontos állást töltött be az Atomenergia Bizottságnál és a Library of Congress számos osztályának volt a vezetője. Neve elsősorban a tájékoztatás-elmélettel és dokumentációval kapcsolatban vált ismertté. A Columbia Egyetemen dokumentációs előadásokat tartott. Egyik legfontosabb műve a "Computers and common sense, the myth of the thinking machines". (Libr. J. 90. vol. 1965. 17.no. 4041. p.)

Az Egyesült Államokban a Fehér Ház tanácsadói tervet dolgoztak ki egy automatizált könyvtárakból és tájékoztatási központokból álló rendszer kiépítésére. A rendszer központja az egyik legeredményesebben automatizált könyvtár és tájékoztatási központ: a washingtoni Nemzeti Orvostudományi Könyvtár lenne. A terv keresztülvitele az első évben 10 millió dollár befektetést tesz szükségessé. (Zbl. Bibl. 1965. 10. no. 628. p.)

*****

*****

Közzétették az amerikai közművelődési könyvtárak 1962. évi statisztikájának első kötetét, amely a 35 000-nél nagyobb lélekszámú településeket ellátó könyvtárak adatait tartalmazza.

A megjelent első kötet érdekesebb adatai a következők:

1962-ben az Egyesült Államokban 864 35 000 főnél nagyobb népességet ellátó közművelődési könyvtár működött. Ezek összesen 118 094 000 személy könyvtári ellátásáról gondoskodtak 40 662 főnyi személyzettel.

A 864 könyvtár állománya összesen 163 millió kötet, és az 1962. évi állománygyarapodás kerekén 13 millió egység.

Az évi összesített kölcsönzési forgalom valamivel kevesebb mint 524 millió kötet, (az egy főre jutó kötetszám: 4,44). Az 1962. évi összkiadás 253 millió dollár volt, ebből 168 millió dollárt fizettek ki fizetesként és 35,5 milliót fordítottak könyvvásárlásra. A könyvtárépítésre fordított összeg 19 millió dollár.

Az előkészületben lévő 2. kötet a közművelődési könyvtárak elemző adatait tartalmazza tekintet nélkül a település-nagyságra. Kiadják a 35 000 főnél kisebb népességet ellátó közművelődési könyvtárak statisztikai adatait is.

Az adatok - a Library Journal megállapítása szerint- arról tanuskodnak, hogy a kis közművelődési könyvtár távolról sem halálraitélt intézmény. Míg a 35 000-nél nagyobb népességet ellátó könyvtárak száma 864, a 100 000 főnél nagyobb népességet ellátóké pedig mindössze 263 volt 1962-ben, addig a 3000 főnél kisebb népességet ellátó könyvtárak száma 3 844 volt. (Libr. J. 90. vol. 1965. 15. no. 3410-3411. p.)

A vidéki könyvtárak tájékoztatási anyagának minél jobb hasznosításáról tárgyalt okt. 26-án az angol Library Association által rendezett egynapos értekezlet. A Szövetség az értekezlet előkészítésére közzétett egy tanulmányt "A tájékoztatási anyag hozzáférhetősége" címmel. Ez a tájékoztatási tevékenység összehangolásának lehetőségeivel foglalkozik és azt vizsgálja, hogy miképpen lehet minél intenzívebben hasznosítani a vidéki könyvtárak gazdag dokumentumanyagát, mert a könyvtárosok, tájékoztató szakemberek és kutatók egyre növekvő igényeit csak ilyen módon lehet kielégíteni.

Az értekezleten mintegy száz szervezet vett részt. Ezek a könyvtárak minden típusát képviselték, ezen kívül pedig kutatási egyesületeket, tudományos társaságokat, egyetemeket és a könyvtári együttműködéssel foglalkozó szervezeteket. (Liason. 1965. Oct. 69. p.)

A katalógusok és prospektusok gyakran értékes információt tartalmaznak, mégis sok helyen elhanyagolják feldolgozásukat. Az Aslib 2 évvel ezelőtt rendezte meg ezzel a témával foglalkozó első tanfolyamát s azóta többször is megismételte. Az Aslib speciális tanfolyamai a katalógusok és prospektusok beszerzésének és rendszerezésének, tárolásának kérdésével, az indexelés problémáival, s e különleges szakirodalmi anyag eredményes felhasználásával foglalkozik. A tanfolyamot nagy prospektustárakba rendezett látogatásokkal és gyakorlati problémákat felvető vitákkal egészítik ki. (Aslib Proc. 1965. 10. no. 280. p.)

A delft-i Műszaki Egyetem könyvtárában gépesítették a kölcsönző szolgálatot és drasztikus módon lerövidítették az olvasók várakozási idejét. A megoldást az elektronikus rendelőberendezés és szállítóberendezések üzembeállítása képezi. A Bibliophon elnevezésű berendezés segítségével az olvasó közvetlenül közölheti a raktárral, hogy mely művekre van szüksége, mégpedig oly módon, hogy egyszerűen betárcsázza egy, a telefonkészülékek tárcsázóművéhez hasonló tárcsa segítségével a kívánt mű raktári számát, melynek hatására a raktár megfelelő pontján világító jelzés gyullad ki, és a raktáros tudtára adja az igényt. Ha a mű nincs a helyén, akkor egy automatikus írógép papírra rögzíti a raktári számot és az olvasót is tudatja a berendezés erről a tényről. A Bibliophon egyidejűleg minden igényt lyukszalagba rögzít, ami a statisztikák gépi elkészítését rendkívül egyszerűvé teszi (pl. annak megállapítása, hogy mely műveket kölcsönzik a leggyakrabban). A könyvek szállítása szállítószalagok és görgők segítségével történik. (Zbl. Bibl. 1965. 9. no. 572. p.)

A Francia Szabványügyi Szervezet (Association Française de Normalisation) vitára bocsátotta - 1965. okt. 15-ig bezárólag - a Pr Z 44-005 számú szabványtervezetet: "Bibliográfiai hivatkozások, lényeges és kiegészítő elemek". (Megjelent: Journal Officiel. 161. no. 1965. 6094. p.) A tervezet annak a munkának az eredménye, amelyet az AFNOR nemzeti, az ISO/TC 46 "Documentation" pedig nemzetközi szinten végzett. Az ISO 722 számú szabványjavaslatot, amely a szóban forgó francia szabvány alapjául szolgált, rövidesen az ISO Tanácsa elé terjesztik jóváhagyásra. (B. Bibl. Fr. 10. ann. 1965. 9/10. no. 359. p.)

Hamburgban létrehozták a "Német nyelvű sajtó mikrofilm-archivuma" elnevezésű szövetséget, melynek célja, hogy Dortmundban megvalósítsa a 19. és 20. század teljes német nyelvű periodikum-termésének mikrofilm-archivumát, tudományos vizsgálatokat folytasson a periodikumok mikrofilmezésének kérdéseivel kapcsolatban és kapcsolatot tartson a hasonló jellegű külföldi szervekkel. (Zbl. Bibl. 1965. 9. no. 572. p.)

Könyvtárat állítottak fel Buchenwaldban a koncentrációs tábor látogatói számára. A könyvtár állománya az egykori táborra vonatkozó irodalomból, dokumentumokból s fényképekből áll. (Bibliothekar. Berlin. 19. Jg. 1965. 10. no. 1059. p.)

Az Arbeitsgemeinschaft der Stadtbüchereien in Ostwestfalen (Keletvesztfáliai Városi Könyvtárosok Munkaközössége) arra kérte fel a Bücherei und Bildung szerkesztőségét, hogy a jövőben az NDK-ban közzétett szépirodalmat is ismertesse. (Bücherei u. Bildung. 1965. 5. no. 283. p.)

*****

1965 derekán hetvenhét angliai könyvtáros látogatott a Szovjetunióba. Az utazás állomásai a következők voltak: Prága, Moszkva, Leningrád és Kiev. - A tanulmányutról rövid beszámolót közöl az Assistant Librarian 1966. évi 1. száma.

****

****

Könyvtári kiadványok

A FID News Bulletin 1966. évi 1. száma közli, hogy az 1965 augusztusában kiadott "Abstracting services" kiegészítéseként minden számában tájékoztatást nyújt az új referáló folyóiratokról és a régiekben végbement változásokról. (FID News B. 16.vol. 1966. 1. no. 5. p.)

Az Otto Harrassowitz (Wiesbaden) kiadó új könyvtárügyi kiadványsorozatát tesz közzé. A sorozat "Beiträge zum Büchereiwesen" főcímen A/ "Druckschriften der Arbeitsstelle für Büchereiwesen", és B/ "Quellen und Texte" al-sorozatra tagoltan fog megjelenni. (DBV Arbeitsstelle für das Bw. Büchereidienst 1965. 14. no. A 6.)

~~~~~

A FID News Bulletin hirt ad a belga Királyi Könyvtár "Catalogue collectif belge et luxembourgeois des périodiques étrangers en cours de publication" címen megjelent központi katalógusról, mely több mint 48 000 kurrens külföldi folyóirat és nem folyóirat jellegű periodikum (advances, Fortschritte stb.) cím és lelőhely adatait közli, több mint 400 belgiumi és luxemburgi könyvtárból, dokumentációs és tájékoztató központból. (FID News B. 16. vol. 1966. 1. no. 7. p.)

Oktatás, képzés

A Dansk Teknisk Litteraturselskab Koppenhágában 1965 augusztusától 1966 júniusáig felsőfoku tanfolyamot tart mérnökök, orvosok, állatorvosok, gyógyszerészek dokumentálóvá való kiképzésére. (Bibliogr. Doc. Termin. 5. vol. 1965. 5. no. 168. p.)

Új könyvtárosiskola nyílt meg 1965. április 1-én Hannoverben a Niedersächsische Landesbibliothek szervezeti keretében. Az első évben csak tudományos könyvtárosképzés folyik benne. 1966 április 1-én kezd meg a második tagozat is működését: a közművelődési könyvtárosok képzését. (DFW. 13. Jg. 1965. 6. no. 213. p.)

□□□□□□□□□□

1961-ben Athénben egyéves könyvtárosképző tanfolyamokat indítottak. A görög nevelésügyi minisztérium most általában is elismerte a tanfolyamokat, amelyeken elsősorban középkadereket képeznek. (Zbl. Bibl. 1965. 12. no. 757.p.)

Mikrofilm

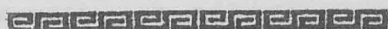
A NSzK hivatalos lapjának a Bundesanzeigernek 1965 aug. 7-i száma közli a kereskedelmi törvénykönyv megváltoztatott szövegét. Ennek értelmében a megfelelően mikrofilmezett kereskedelmi iratok megemmisíthetők, helyettük a mikrofilm-másolatok is megtarthatók. (Der Mikrofilm. 1965. 2. no. 3. p.)

A düsseldorfi Mikrofilm GMBH 1965. szeptemberében üzembe helyezte a bérfilmezésre alkalmas központi "Mikrofilmstelle" másoló-üzemet. (Der Mikrofilm. 1965. 2. no. 8. p.)

Urepestés Dokumentáció

A University of Nevada a Council on Library Resources 3.723 dolláros támogatásával a telefakszimile könyvtári alkalmazására vonatkozóan végez kísérleteket. A kísérlethez a Magnavox cég Magnafax gépét használják, a kép továbbítását pedig telefonvonal végzi. A kísérletben a University of Nevada és a University of California egyetemi könyvtárai vesznek részt. A kísérlet során azt vizsgálják, hogy milyen módszerrel milyen minőségű másolat készíthető az ilyen módon továbbított anyagról és ennek alapján döntik el, hogy alkalmas-e a telefakszimile eljárás könyvek, periodikumok és egyéb anyag könyvtárközi kölcsönzésének lebonyolítására. (Wilson Libr. B. 40. vol. 1965. 1. no. 15. p.)

Az amerikai Rutgers Egyetem Könyvtáros Tanszékén intézetet létesítettek a tájékoztatási tudományok kutatására. Az új intézet igazgatója dr. Ralph Shaw. A tanszékvezető nyilatkozata szerint az intézet az emberi kommunikáció kérdéseivel foglalkozik majd és programjában fontos helyet kapnak a számítógéppel kapcsolatos kutatások, a könyvtártudomány, az operációkutatás és a kibernetika. (Libr. J. 90. vol. 1965. 14. no. 3234. p.)

A tájékoztatás és dokumentáció országos és nemzetközi összehangolása volt a témája a (Nyugat)-Német Dokumentációs Társaság 17. évi konferenciájának, amelyet ez év szeptember 28-30-án tartottak Konstanzban. (Nachr. Dok. 16. Jg. 1965. 3. no. 113-115. p.)

A Hatfield Műszaki Főiskolában 18 hónapos kutatás kezdődött az angol Oktatásügyi Minisztérium támogatásával. A kutatási program célja az, hogy a mikroeljárások adattárolási, visszakeresési és tájékoztatási alkalmazásának lehetőségeit kutassa és felmérje a már eddig elért eredményeket. (Liaison. 1966. jan. 6. p.)

Szerzői jog

Az NDK népi kamarája 1965. szept. 13-án új szerzői jogi törvényt fogadott el, amely az irodalmi, művészeti és tudományos alkotások jogvédelmét foglalja magában. Megjelent: Gesetzblatt der Deutschen Demokratischen Republik. 1965. 1. Teil. 209-220. p. (Zbl. Bibl. 79. Jg. 1965. 12. no. 759. p.)

A bonni Bundestag 1965. május 25-én elfogadta az új nyugat-német szerzői jogi törvényt (Urheberrechtsgesetz für die Bundesrepublik). (Zbl. Bibl. 79. Jg. 1965. 12. no. 759. p.)

Zambia az 50. állam, amely csatlakozott a Nemzetközi Szerzői Jogi Egyezményhez (Universal Copyright Convention). A zambiai kormány 1965. márc. 1-én adta át az Unesco főigazgatójának a belépési nyilatkozatot. (Zbl. Bibl. 79. Jg. 1965. 12. no. 760. p.)

Az ifjuság és a könyv

1965. ápr. 7-én az Osztrák Nemzeti Könyvtárban megalapították az Ifjúsági és Gyermekirodalom és Népköltészet Nemzetközi Intézetét (Internationales Institut für Kinder-, Jugend- und Volksliteratur). Az alapító közgyűlésen Josef Stummvoll-t, az Osztrák Nemzeti Könyvtár főigazgatóját választották elnökké. Az Intézet igazgatójává Dr. Richard Bamberger professzort hívták meg. (Zbl. Bibl. 79. Jg. 1965. 12. no. 760. p.)

A Frankfurt a M.-i Institut für Jugendforschung megállapítása szerint a 10-15 éves nagyvárosi gyermekek olvasmány kiválasztása kétharmad részben a televízió, a rádió és a sajtó befolyása alapján történik. (BuB. 1965. 17. vol. 5. no. 273. p.)

1965. okt. 19-én "Francia ismeretterjesztő művek az ifjúság és a gyermekek számára" címen francia könyvkiállítás nyílt a müncheni Nemzetközi Ifjúsági Könyvtárban, a könyvtár és a müncheni Francia Intézet közös rendezésében. (Bibliogr. Fr. 2.P. Chron. 154. ann. 1965. 41. no. 289. p.)

"Örökzöld" szabadalmak

A müncheni Szabadalmi Hivatalon kívül Németországban csak Hannoverben van olyan szabadalmi leírás-gyűjtemény, ami teljesnek mondható. A hannoveri Patentschriften-Auslagestelle-ben az 1877 óta benyújtott szabadalmi leírások találhatók. A régi szabadalmak között sok csodabogár is akad. Ilyen pl. az a napernyő, ami "virágcsokorrá alakítható át", vagy az az esernyő, ami egyben villámhárító szerepét is betölti, vagy a dinamittöltésű doboznyitőszerszám, hogy ne is szóljunk a zenélő éjjeliedényről, vagy a WC papírról, amire reklám nyomtatható. (DFW. 13. Jg. 1965. 6. no. 213. p.)

~~~~~

S hogy ne süthessék ránk az "anti-krimisták" rosszhangzású vádját, izgalmas büntényt leplezünk le a szomszédban. Itt a nyomok - mint ez minden kétséget kizáróan megállapított - nem a "Hetedik mennyország"-ba vezetnek.

Wilkorn, Sully

Bibliotekabladet, 1964. 1. no.28.p.

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ 12. évf. 1966. 1. sz. Kiadja a Könyvtártudományi és Módszertani Központ. F. k. Barabási Rezső. Szerkesztő: Bóday Pál. Helyettes szerkesztő: Bánlaky Éva. Példányszám: 600. Terjedelem: 6.5 A5 iv. 1966. február 20. Készült a Népművelési Propaganda Irodában (Budapest, VII., Gorkij fasor 45.). F. v. Nemes Iván igazgató. (597/66)